

Ιωακείμ Ανανιάδης: ένας ήρωας του Μακεδονικού Αγώνα

της Χριστιάννας Λούπα (15-1-06)

Περίοπτα προβάλλει ανάμεσα στους μάρτυρες των τραγικών εκείνων χρόνων που η Μακεδονία αγωνιζόταν για την ελευθερία της, ο μορφωμένος και φιλελεύθερος κληρικός Ιωακείμ Ανανιάδης, από τη Νίγη της Μικράς Ασίας.

Από τα νεανικά του χρόνια εγκαθίσταται στη Δράμα, όπου τελειώνει την Ιερατική Σχολή. Πνεύμα ανήσυχο, ωστόσο, με μεγάλη δίψα για μάθηση, δεν δείχνει να ικανοποιείται από την επάρκεια των γνώσεών του και επιθυμεί να διευρύνει κι άλλο τους ορίζοντές του, με ένα και μοναδικό σκοπό: να θέσει τον εαυτό του στη υπηρεσία του αγώνα για την απελευθέρωση της Μακεδονίας από Τούρκους και Βουλγάρους.

Πράγματι, όταν ξαναγύρισε στη Μακεδονία, μετά τις σπουδές του στην Κωνσταντινούπολη και την Αθήνα, ήταν ήδη δικηγόρος και καθηγητής Γαλλικών και είναι πια έτοιμος να αφοσιωθεί στο σκοπό του, από διάφορα μετερίζια. Η μόρφωση, η ακεραιότητα, η δυνατή του προσωπικότητα, αλλά και η ανθρωπιά του, τον κάνουν αποδεκτό με αγάπη και σεβασμό, όχι μόνο από τους Έλληνες, αλλά και από πολλούς σλαβόφωνους και Τούρκους. Έτσι λοιπόν είναι σε θέση να επηρεάζει την κοινή γνώμη σχετικά με τον αγώνα.

Η πρώτη μάχη που δίνει είναι από τη θέση τού Πρωτοδίκη στα τουρκικά δικαστήρια της Κατερίνης και του Λαγκαδά, που υπηρετεί μεταξύ 1907 και 1911 και που του δίνει πολλές ευκαιρίες να βοηθά τον χειμαζόμενο από τους κατακτητές ελληνικό πληθυσμό.

Η τρομοκρατία, η αγριότητα, η αυθαιρεσία και η κατασκοπεία, όμως, που επικρατούσαν τότε στη Μακεδονία εις βάρος των Ελλήνων, είναι κάτι που δύσκολα μπορεί κανείς να φανταστεί. Φανατικοί

Νεότουρκοι, αφ' ενός και Βούλγαροι κομιτατζήδες αφ' ετέρου, δεν ορρωδούν προ ουδενός. Η κατάσταση για τους Έλληνες έχει γίνει αφόρητη, η ζωή τους ολοένα και χειροτερεύει. Η δράση των ελληνικών ανταρτικών ομάδων εντείνεται σημαντικά και οι Τούρκοι, καταλαβαίνοντας ότι πνέουν τα λοίσθια, σκληραίνουν διαρκώς τη στάση τους. Είναι πλέον προφανές ότι ο Βαλκανικός Πόλεμος είναι προ των πυλών.

Όπως είναι εύλογο, η σύγκρουση με τις τουρκικές αρχές είναι αναπόφευκτη. Ο «παπαγιακείμ» απολύεται, διώκεται, φυλακίζεται. Κι όταν ελευθερώνεται, συνεχίζει δριμύτερος. Είναι ο σύνδεσμος των ελληνικών ανταρτικών ομάδων και του γενικού αρχηγείου της Αθήνας, μέσω του ελληνικού προξενείου της Θεσσαλονίκης. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που παίρνει απ' ευθείας εντολές από τον ίδιο το διάδοχο Κωνσταντίνο.

Οι Τούρκοι σκυλιάζουν. Τον συλλαμβάνουν ξανά και τον παραπέμπουν στο στρατοδικείο με την κατηγορία της κατασκοπείας, που με συνοπτική διαδικασία τον καταδικάζει σε θάνατο. Οι αντιδράσεις, όμως, που ξεσηκώθηκαν, έκαναν τους Τούρκους να υπαναχωρήσουν, φοβούμενοι μεγάλο ξεσηκωμό και άρχισαν να παζαρεύουν το κεφάλι του με διάφορα ανταλλάγματα. Τελικά του δόθηκε χάρη μετά από παρέμβαση του πατριάρχη Ιωακείμ Γ' στον ίδιο το Σουλτάνο.

Ο πατριάρχης, τον διορίζει αρχιερατικό επίτροπο στη Μητρόπολη της Γευγελής, όπου θα είναι πιο ασφαλής. Φαίνεται, ωστόσο, πως οι κακουχίες και οι διωγμοί, αντί να κάμπτουν, χαλκεύουν το φρόνημα, το θάρρος και το ηθικό του θαρραλέου ιερωμένου, που δεν είναι από τους ανθρώπους που εγκαταλείπουν μια προσπάθεια πριν δουν θετικό αποτέλεσμα.

Άοκνος και άτρομος, τριγυρνά σαν το φάντασμα μέσα στις νύχτες στην ύπαιθρο με τα πόδια, έρχεται σε επαφή με τους αντάρτες και τους δίνει πληροφορίες, τους συμβουλεύει να μη φιλονικούν μεταξύ

τους, τους προειδοποιεί για τις ενέδρες, περιθάλλει και κρύβει τους τραυματίες, εμψυχώνει, παρηγορεί. Κι όλα αυτά κάτω από τη μύτη των κομιτατζήδων πρακτόρων, που τον έχουν υπό στενή παρακολούθηση και караδοκούν να τον βγάλουν οριστικά από τη μέση.

Εκτός από τον ένοπλο αγώνα πάντως ο «αριήφατος» αυτός άνθρωπος, όπως θα έλεγε ο Όμηρος, είχε καταλάβει πολύ καλά πόσο σημαντική είναι η παιδεία για τη διατήρηση της εθνικής συνείδησης. Σαν άλλος Κοσμάς ο Αιτωλός, ρίχτηκε με τα μούτρα στην ίδρυση σχολείων, την προμήθεια βιβλίων, θρανίων, τη διεξαγωγή εράνων, ενώ ο ίδιος διδάσκει τα παιδιά. Αυτό, δε, που είναι αξιοσημείωτο είναι ότι, ρίχνοντας μια ρηξικέλευθη ματιά στο μέλλον, κατάλαβε πόσο σημαντική είναι η ελληνική εκπαίδευση για τους σλαβόφωνους Έλληνες, που τους θεωρεί πολύ σημαντικούς παράγοντες για την έκβαση του αγώνα, αλλά και για τη διατήρηση της ελληνικότητας της περιοχής.

Οι Βούλγαροι, που δεν μπορούν να πειράξουν τον παπα – Ιωακείμ μέσα στη Γευγελή, που ο κόσμος τον λατρεύει, θα βρουν την ευκαιρία που περιμένουν το 1916, όταν Γερμανοί και Βούλγαροι θα μπουν στην κωμόπολη και θα είναι ο πρώτος που θα συλλάβουν. Από το αρχηγείο του Σαράιγ, τον προειδοποίησαν να φύγει γιατί ήξεραν τι επρόκειτο να γίνει, όμως, πώς ήταν δυνατό να το σκάσει και ν' αφήσει τόσο κόσμο πίσω του; Είχε χρέος να συμπαρασταθεί στους συμπατριώτες του μέχρι το τέλος. Ρίψασπις εκείνος δεν θα γινόταν ποτέ! Στους καταλόγους των αρχείων του, άλλωστε, που τα έκρυβε στις μυστικές κρύπτες των υπογείων της Μητρόπολης, ήταν γραμμένα τα ονόματα των ανταρτών και των συνδέσμων. Τι θα γινόταν αν τα έβρισκαν οι εχθροί;

Περίμενε καρτερικά το μαρτύριό του και το ήπιε όλο το ποτήρι μέχρι την ύστατη στιγμή, χωρίς να μαρτυρήσει κανένα όνομα. Στον Περλεπέ, που ήταν ο κρανίου τόπος, όπου οι Βούλγαροι συνήθιζαν να «τακτοποιούν» τους ασυμβίβαστους με την ιδέα της «Μεγάλης Βουλγαρίας», άφησε την τελευταία του πνοή, αφού προηγουμένως βασανίστηκε με τον πιο απάνθρωπο τρόπο, εκείνον που οι

κομιτατζήδες γνώριζαν καλύτερα απ' όλους. Αφού δεν μπόρεσαν να πάρουν λέξη από το στόμα του, τον έγδαραν κυριολεκτικά ζωντανό και αφού τον κομμάτιασαν πέταξαν στο δρόμο τα μέλη του σώματός του.

Αυτό ήταν το τέλος ενός ακόμα εθνομάρτυρα, που ο αγώνας και η θυσία του θα γίνουν δρομοδείχτες για πολλά παλικάρια που θα δώσουν τη ζωή τους για την πατρίδα όχι μόνο τα χρόνια εκείνα, αλλά και τα μετέπειτα. Η πόλη του Λαγκαδά, σε ένδειξη τιμής κι ευγνωμοσύνης, έδωσε το όνομά του σ' έναν από τους κεντρικούς δρόμους της πόλης και σε διδακτήρια της περιοχής.